

“Kultur ska vara lättillgängligt, det ska[...] finnas något för alla”

Resultatet från idéverkstäder i Jönköpings län hösten 2024.
Samverkan mellan Youth 2030 Movement och
Region Jönköpings län.

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Om Youth 2030 Movement	3
Syfte	4
Metod och genomförande	4
Idéverkstäder	4
Genomförande	5
Resultat	5
Fritid och aktiviteter	5
Utbudet	5
Kostnaden	6
Marknadsföring	6
Kollektivtrafik	7
Busstiderna	7
Bytestider	8
Kultur i framtiden	9
Ungdomsinflytande	10
Påverkan	10
Vilja att påverka	11
Deras drömmar framåt	12
Vår analys och avslutande medskick	12

Bakgrund

Under hösten 2023 beslutade sektionen för kulturutveckling på Region Jönköpings län att hösten 2024 tillsammans med Youth 2030 Movement hålla dialoger med ungdomar i syfte att samla in deras tankar, idéer och behov kopplat till arbetet med den regionala kulturplanen. Tillsammans togs en aktivitetsplan för hösten 2024 fram med förslag på 5 idéverkstäder runt om i länet. En föreläsning och en idéverkstad genomfördes först i Mullsjö under vecka 36 tillsammans med kulturskolornas olika elev-och ungdomsråd i länet. Vidare genomfördes fyra idéverkstäder på fritidsgårdar i Jönköping, Värnamo och Mullsjö under vecka 38. Målet med denna rapport är att sammanfatta det ungdomarna lyfte på idéverkstäderna samt bidra med vår analys av underlaget. Rapporten överlämnas till Region Jönköpings län i mitten av oktober 2024 och följs upp med kunskapshöjande föreläsning för tjänstepersoner och beslutsfattare i länet i slutet av december samma år.

Om Youth 2030 Movement

Youth 2030 Movement är en rörelse av demokratiaktivister, unga ledare, barnrättskämpar och allierade vuxna som stärker ungas plats i demokratin. Tillsammans river vi hinder mellan unga och makten. Vi skapar sammanhang där unga gör sina röster hörda och får påverka. Vi hjälper beslutsfattare och myndigheter att öppna sina dörrar och ta vara på ungas kraft, engagemang och idéer samt att förstå och tillgodose ungas behov och rättigheter.

Youth 2030 Movement är en medlemsstyrd ideell förening som bildades 2020. Vi arbetar utifrån mål uppsatta av unga, regeringens ungdomspolitiska mål, FN:s konvention om barnets rättigheter och Agenda 2030.

Youth 2030 Movement stöttar kommuner, regioner, myndigheter och civilsamhället i sitt arbete med att inkludera, föra dialog och möjliggöra inflytande med unga. Youth 2030 Movement har stor erfarenhet av att mobilisera unga och samtidigt skapa förutsättningar för inflytande och delaktighet att bli på riktigt.

Syfte

Syftet med samarbetet och de genomförda idéverkstäderna var att utforska och fånga upp ungas engagemang i Jönköpings län kopplat till det regionala kulturplansarbetet. Samt att fördjupa kunskapen om målgruppens behov och önskningar kopplat till kultur och synliggöra nycklar för en lyckad dialog med målgruppen.

För att nå ett inflytandearbete i länet som är väl förankrat hos de unga behöver de unga också sätta agendan för samtalen som ingår i utredningsarbetet. Är det kulturfrågor som är intressanta för de unga så kommer det att tas upp i samtalet - men Region Jönköpings län behöver också vara öppen för att det är andra ämnen och teman som dyker upp som de unga i stunden anser är viktigare.

Målet med idéverkstäderna var att samla en bredd av unga från olika delar av länet och ge dem ett sammanhang där de kunde dela med sig av sina åsikter och erfarenheter. Detta sammanställs i denna rapport som blir en grund för länets fortsatta arbete med ungdomsinflytande samt en del av kulturplanen.

Metod och genomförande

Idéverkstäder

Idéverkstaden är en separatistisk workshop där endast unga deltar, som leds av unga ledare. På workshopen uppmuntras de unga till att ta

ställning och leds sedan genom kreativa övningar som öppnar upp för dialog, problemformuleringar och lösningsgenerering. Idéverkstäder har utgångspunkten i att unga ska sätta agendan för den inflytande process som de är en del av. Deras röster lägger grunden till vad resten av processen handlar om. Idéverkstaden är till sin form insamlade av ungas förändringsförslag och tankar kring centrala teman.

Genomförande

Totalt deltog 74 ungdomar på idéverkstäderna. Cirka 54% av deltagarna var tjejer, 37% var killar och 9% annat/ vill ej uppge. Den yngsta deltagaren var född 2011 och den äldsta 2004. Ungdomar från 5 av länets kommuner deltog: Tranås, Mullsjö, Jönköping, Värnamo och Aneby.

Metoden uppskattades av deltagarna där en stor majoritet lyfte att de har lärt sig något nytt samt uppskattade möjligheten att få vara med och påverka. På frågan om vad de tar med sig från träffen svarade två ungdomar såhär:

“Det finns faktiskt engagerade vuxna som vill lyssna på oss ungdomar om vad vi vill.”

“Att ungdomar faktiskt kan vara med och påverka kulturen i ens stad, mer än vad man kanske tror. Jag vill också börja skapa och påverka mer själv och med ungdomsrådet”

Resultat

Fritid och aktiviteter

Utbudet

I stort upplever deltagarna att det inte finns så mycket aktiviteter och betonar särskilt att de upplever att det som finns att göra är för yngre barn.

En ungdom säger:

“Problemet är att det bara finns **ett** ställe för äldre ungdomar”

De upplever att deras målgrupp ofta blir bortglömd när det kommer till anordnandet av aktiviteter och att det ofta anordnas saker primärt för barnfamiljer, mindre barn och pensionärer. De vill ha fler aktiviteter och mötesplatser både i centrala Jönköping och i omkringliggande orter. De har också en önskan om längre öppettider på de mötesplatser som redan finns. Det lyfts även en önskan om fler aktiviteter där det finns nybörjargrupper för en äldre målgrupp för att det ska vara möjligt att testa på nya aktiviteter vilket de också upplever som en brist idag.

En ungdom säger:

“Mycket man kan göra men lite att börja med i åldern vi är i.”

Kostnaden

Ett ytterligare hinder de unga lyfter är kostnaden för olika kulturaktiviteter och aktiviteter överlag. De lyfter särskilt ut kulturskolornas aktiviteter och möjligheter som är väldigt kostsamma vilket gör att många därför inte har råd att ta del av de aktiviteterna på grund av det. De önskar därför fler kostnadsfria aktiviteter eller att det finns fler möjligheter att pröva på olika aktiviteter, exempelvis instrument innan de måste bestämma sig för att spela en hel termin. De lyfter även att kostnader för buss-och tågbiljetter gör att de inte kan åka lika ofta och mycket som de hade kunnat göra om det var antingen billigare eller helt gratis.

En ungdom säger:

“Problemet med kulturskolan är att man måste betala massor med pengar för att vara med.”

Marknadsföring

Flera av ungdomarna lyfte att de tror att det finns mer aktiviteter och kulturaktiviteter i länet som de inte vet om då de marknadsförs dåligt.

Några ungdomar lyfte hur de behövt leta för att hitta passande kulturaktiviteter och sammanhang. Många är övertygade om att det finns både aktiviteter, klubbar och föreningar att gå med i men att de inte är så bra på att berätta vad de gör och synas på rätt platser vilket gör att det upplevs som att det inte finns så mycket att göra. De unga lyfter också hur de skulle vilja få information kring olika aktiviteter och trycker framförallt på affischer på platser där de unga befinner sig och passerar (bibliotek, skola, fritidsgårdar, kulturskolor, bussar, matbutiker). Men de lyfter även sociala medier som Instagram, Facebook, TikTok och Snapchat som bra plattformar för att nå ut.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken lyfts som ett stort hinder bland de unga. De upplever att mycket av aktiviteterna och kulturaktiviteterna som finns äger rum i Jönköping centrum eller de mindre orternas centrumkärnor. För att ta sig till dessa behöver de unga åka kollektivt med buss och/ eller tåg alternativt få skjuts av någon.

En ungdom säger:

“Det mesta där jag bor är sport annars måste jag komma in här där de mer estetiska sakerna som jag vill göra finns”

Busstiderna

Bristen på kollektiva förbindelser ställer ungdomarna inför en rad olika utmaningar. Vid senare kvällsaktiviteter har ungdomarna inte möjlighet att delta om de inte kan bli hämtade på grund av att bussarna slutar gå väldigt tidigt och de har då ingen möjlighet att ta sig hem efteråt vilket omöjliggör deras deltagande. Vid dessa senare aktiviteter vittnar även ungdomarna om att det blir långa väntetider mellan skolans slut och själva aktivitetens start där man inte upplever sig ha någonstans att vara under tiden men att det även blir svårt då man måste lägga ut pengar för mellanmål/middag för att kunna orka med aktiviteten.

Samtidigt finns det utmaningar med tidiga aktiviteter också då de kan krocka med skolan men också genererar långa väntetider för att sedan ta sig hem där man inte heller upplever att man har någon plats att vänta, vilket gör att de inte kan delta då heller. Detta gäller även helger säger ungdomarna då det går ännu färre bussar under dessa dagar vilket gör att de är i ännu större behov av skjuts för att kunna delta.

En ungdom säger:

“Sista bussen går senast 18:20. Jag har själv epa så det är inga problem nu, men för andra, de kan inte göra allt andra barn gör. Förut fanns det fler och senare bussar, men de är borta.”

En annan ungdom säger:

“Om man vill åka på sin träning på onsdagar eller torsdag så tar det typ 2 timmar, man missar träningen om man ska ta bussen dit”

Bytestider

Utöver bristande busstider lyfter de ett annat hinder när det kommer till kollektivtrafiken vilket är bytestiden. Det finns delade meningar här vilket grundar sig i att ungdomarna bor på olika platser runt om i länet. Flera lyfter att de långa bytestiderna är jobbiga då de bara sitter och väntar på nästa buss utan att ha något att göra. Samtidigt lyfter andra problemen med den alldeles för korta bytestiden som tvärtom leder till att de missar sina byten då bussarna ofta är försenade eller avgår för tidig. Detta resulterar i att de riskerar att fastna på olika platser vilket gör att de ibland avstår från aktiviteter då resorna inte fungerar.

En ungdom säger:

“Om man har tur att hitta något för sin ålder så börjar det innan du slutar eller slutar så sent att du inte kan ta en buss hem”

En annan ungdom säger:

“Man vågar inte riskera bytet för då är man körd och kan inte ta sig hem”

Detta är ett av de hinder som allra flesta ungdomar har lyft under våra träffar och är en viktig fråga för de unga. De lyfter även önskemål för hur detta problem skulle kunna börja arbetas med och kanske lösas. Några av ungdomarna lyfter att mindre bussar, typ som vans, skulle kunna åka runt istället för stora bussar om det är få som åker men så att det ändå går att ta sig för de som vill och behöver. Men även ett önskemål om fler aktiviteter lokalt i de mindre orterna och ute i byarna för att man inte alltid ska behöva åka någonstans då restiden också upplevs som jobbig samt att man trivs på sina hemorter och vill spendera tid där.

Kultur i framtiden

Majoriteten av ungdomarna vet inte vad man kan vidareutbilda sig eller arbeta med inom kultursektorn. Av de som har mer kunskap om och ett större intresse för kultur upplevs det som att man måste flytta till större städer för att kunna arbeta med kultur eller åtminstone för att ha bättre chanser att lyckas. I större städer ser de fler möjligheter och resurser för olika yrken inom kultur, när det gäller musik exempelvis. På en av orterna lyfter de att man har tagit bort den estetiska linjen på gymnasiet, vilket innebär att de elever som är intresserade måste pendla långa sträckor varje dag vilket gör det svårare. Flera ungdomar som skulle vilja arbeta inom kultur uttrycker att de tror det är svårt att göra karriär inom området då det knappt går att försörja sig på kultur. Dessutom upplever många att kulturarbete inte tas på allvar, utan ofta betraktas som en hobby snarare än ett "riktigt" jobb.

En ungdom säger:

“Musikhögskola och bra utbildning inom musik måste man flytta till Linköping eller någon annanstans, tror inte att det finns tillräckligt nära för att kunna bo kvar. “

Ungdomsinflytande

Påverkan

När vi frågade ungdomarna om de upplever att de kan påverka utbudet av aktiviteter och kulturaktiviteter samt pratade om möjligheterna att påverka i länet, svarade en majoritet att de känner till några sätt. I en av grupperna vi mötte var många engagerade i kulturungdomsråd, vilket de lyfte som ett sätt att påverka. Samtidigt upplevde flera att de inte alltid tas seriöst i dessa sammanhang och att det är svårt för ungdomar som inte är del av dessa forum att påverka.

De unga lyfte olika sätt de skulle kunna påverka, som att vända sig till kommunen, lärare, personal på fritidsgården, kulturskolan eller biblioteket. De nämnde även att de kan kontakta oss på Youth 2030 Movement för stöd. Ett annat förslag var att starta en förening, men här pekade ungdomarna på hinder, såsom svårigheten att hitta andra med samma intresse och det stora ansvaret det innebär att driva en förening. Många delade med sig av upplevelser där vuxna inte lyssnar på dem, inte tar dem seriöst eller visar respekt.

Ungdomarna säger:

“Hade varit enklare om man visste vart man ska vända sig”

“Går att prata med vuxna men då måste man veta vilka vuxna man kan lita på och som kommer lyssna”

“Någon att vända sig till, man säger till lärare men sen bryr de sig inte.”

Vilja att påverka

Många av de unga vill vara med och påverka. De har åsikter, idéer, tankar och förslag på hur detta skulle kunna se ut och lyfter bland annat anonyma frågelådor där de kan få skicka in förslag för att sedan bli inbjudna till möten och i planeringsprocesser. De lyfte också att de tycker det är väldigt viktigt att kolla med fler ungdomar vad de vill göra för att fånga upp fler tankar och idéer.

Två ungdomar säger:

“Skulle ha något som är konkret, här finns det att man kan lämna in anonymt vad man vill ha i kommunen, möten samma tid så alla vet hur och vad man kan påverka vad man vill ha för kultur och samhälle. På biblioteket, skolan, lite olika ställen, där unga befinner sig.”

“De unga borde få ge förslag att unga får vara mer involverade vad de vill ha”

De lyfter även att de unga måste få vara med hela vägen i processen, både genom att aktivt vara med och komma med förslag och ta beslut men också att få möjligheten att driva dem vidare. Det uttrycktes även en önskan om att få ett större ansvar för olika delmoment i processer för att både kunna jobba vidare men också känna att man tas på allvar och respekteras.

En ungdom säger:

“Jag tror att om det lämnas in ett förslag som är från en ungdom och sen tänker de vuxna i kommunen att de vuxna jobbar vidare på det, då blir det inte som de unga tänker utan då kommer det bli mer som de vuxna tror de tänker unga vill ha.”

Deras drömmar framåt

Under idéverkstäderna workshoppade ungdomarna och fick prioritera en fråga i samhället som de tycker är lite extra viktig samt hur de tänker att detta skulle kunna jobbas med.

Ungdomarna lyfte saker som att få bort droger, fler aktiviteter och platser att umgås, att göra aktiviteter billigare, att estetiska linjer kommer tillbaka som val på orten och fånga upp ungas engagemang. Med alla dessa prioriterade frågor hos de unga fick vi även förslag på de unga hur de tycker att vi kan arbeta vidare med detta.

Två av grupperna presenterar sin prioriterade fråga såhär:

“Att ungdomar får fler ungdomskvällar. Så ungdomar kommer ut och inte sitter hemma och mår dåligt, skaffar fler vänner. Ungdomar och vuxna samarbetar, vuxna lyssnar på oss med. Fler ungdomsträffar, glada ungdomar, vi skapar mindre kaos på tex. parkeringar, mindre kriminalitet/ bråk, något att se fram emot.”

“Engagemanget “dör ut”

Det viktigaste för att engagemanget inte ska dö ut är att man lyssnar på ungdomar men inte heller släpper taget om de äldre. Man ska hålla på med kultur & fritidsaktiviteter till gymnasiet.

Konsekvenserna av att man inte lyssnar på ungdomarna blir att dem hamnar på fel spår och dem hamnar i fel umgänge och om man istället släppte in dem äldre blir deras konsekvenser mindre. Mer volontärbete överlag inom fritidsgårdar men även för kultur och fritid.”

Vår analys och avslutande medskick

Det är tydligt att ungdomar inte bara ser problemen i sin omgivning, utan också har konkreta och genomtänkta förslag på lösningar. De vill ha fler

platser att samlas på, fler meningsfulla aktiviteter och att deras röster ska bli hörda i både frågor som rör kultur och resten av samhället. Allt i syfte att skapa en bättre tillvaro för sig själva och andra. Det är nu upp till vuxna, beslutsfattare och samhällsbyggare att ta deras engagemang på allvar.

Ungdomar sitter på en unik förståelse av sin egen vardag, sina behov och sina utmaningar. Deras erfarenheter och perspektiv är ovärderliga när vi arbetar för att skapa samhällen där alla kan må bra och växa. Om vi inte involverar dem i processerna framåt, riskerar vi att missa deras viktiga perspektiv och att de istället känner sig bortkopplade från beslutsfattandet.

Två ungdomar säger:

“Det största problemet är att de vuxna inte lyssnar på en för att de inte tar en seriös.”

“Svårt att hitta de vuxna som bryr sig.”

I samtalen med unga ser vi att det behöver byggas tillit mellan unga och vuxna inom den regionala organisationen för att unga ska känna tilltron till att deras röster inte bara blir hörda utan också får en faktiskt påverkan. Det är inte konstigt att man inte har den tilliten när kontaktytorna mellan unga och den regionala organisationen är få. Därför ser vi att det är av yttersta vikt att fler möten sker mellan Region Jönköpings län och ungdomar, där fokus inte är på informationsinsamling, utan också på dialog och samskapande av lösningar.

Som nämnt ovan vill unga vara med i hela processen - men det kräver att större arbete från våra vuxna organisationer att sätta det i system att bjuda in unga tidigare - och löpande - i våra processer. Som citatet från en ungdom på sidan 11 nämner - så är det lätt för oss att tro att vi vet vad unga

menar när de bara är med en gång och tycker till. För att ha ett genomsyrande inkluderingsarbete behöver samtalet vara ständigt pågående - inte något som sker då och då.

För att detta ska bli verklighet behöver vi fortsätta bjuda in ungdomarna till dialoger och aktivt arbeta för att skapa plattformar där deras röster kan höras och påverka. Unga vill påverka både på sin fritid genom till exempel kulturcrew, ungdomsråd m.m. Men vi ser även stor potential i att arbeta systematiskt med ungas påverkan genom anställningar på regional nivå - där man till exempel kan arbeta med unga regionutvecklare.

Genom att ge unga utrymme att delta, påverka och forma sitt samhälle stärker vi inte bara dem som individer, utan vi bygger också ett mer inkluderande och hållbart samhälle för oss alla. Det är dags att se ungdomarnas engagemang som den resurs det är och ta det tillvara fullt ut.